

Tasarım Hakkı İhlalleri

Design Right Infringements

Avukat-Attorney at Law
Sabri **Kuşkonmaz**

Tasarımların korunması için mutlaka hukuksal koruma altına alınması gerekliliği vardır. Bu koruma bilindiği gibi tescil prosedürüdür. Ancak, şurası unutulmamalıdır ki, tescil edilmiş tasarımlarımız salt bu tescilden dolayı kendiliğinden bir koruma zırhına bürünmüş sayılmaz. Tescil edilmiş olmakla birlikte, üçüncü kişilerin gerek doğrudan kötüniyetli gasbı, gerekse sözleşme uyuşmazlığı biçiminde veya kötüniyetli olmamakla birlikte yine de hakkın ihlali olayları yaşanabilir.

Tasarım hakkı ihlalleri yaşandığında, hakkın tescilli olmasından doğan hukuksal koruma mekanizmasının hak sahibi tarafından harekete geçirilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Bir noktayı daha hemen belirtmekte yarar var; bu yazımızda söz ettiğimiz hak ihlalleri adı üzerine tescilli tasarım hakkımız bulunduğu hallerde yaşanan hak ihlallerini kapsamaktadır.

Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 48. maddesi "Tasarım Hakkına Tecavüz Sayılan Fiiller" başlığı altında hak ihlallerini, başka deyişle hakka tecavüz hallerini saymıştır. Yasal metindeki tek tek tecavüz hallerinin sayılmış olması, bu hallerin dışındaki durumların ihlal sayılmayacağı anlamına gelmektedir. Hukukta buna "numerus clausus" kuralı denir. Esasen olabilecek tüm ihlal halleri anılan maddede sayıldığından, dışarıda kalan bir ihlal halinin varlığını ileri sürmek zordur.

Tasarım hakkı ihlallerinde temel ölçüt, ihlalin, tasarım hakkı sahibinin izni olmadan yapılmış olmasıdır. 48. maddede belirttiğimiz üzere tek tek sayılan ihlal halleri şunlardır;

- Tasarım hakkı sahibinin izni olmadan tasarımın aynısını veya belirgin bir şekilde benzerini yapmak,
- İzinsiz üretmek,
- Piyasaya sunmak,
- Satmak,
- Tasarım hakkı ile ilgili sözleşme yapılması için üçüncü kişilere öneride bulunmak,
- Tasarımı izinsiz kullanmak,
- Tasarımı izinsiz ithal etmek ve bu amaçlarla depolamak ya da elde bulundurmamak fiilleri tasarım hakkına tecavüz oluşturmaktadır. Dikkat edilirse bu fiillerde hak sahibi ile ihlal eden arasında önceden dayanan herhangi bir hukuksal bağlantı bulunmamaktadır. Bu fiillerin işlenmiş olması, ihlal için yeterlidir. Yoksa günlük hayatta sıklıkla karşılaşılan,

There is the need for absolute legal protection coverage to protect designs. As known, this protection is the registration procedure. However, it should not be forgotten that our registered designs may not be deemed to have an automatic protective shield due to this registration. Right infringement incidents may occur despite registration, through either direct usurpation with malice or in the form of contract disputes or otherwise without malice.

It should be kept in mind that in case of design right infringements, the legal protection mechanism arising from the right having been registered has to be activated by the right holder. Another point should be stated, too. The right infringements we refer to in this Article cover the right infringements experienced in cases where we have registered design rights.

Article 48 of Decree Law on Protection of Industrial Designs enumerates right infringements, in other words, breaches of rights under the heading "Acts Deemed to be Infringements of Design Right". That the infringements are enumerated one by one in the wording of the law means that situations other than those listed may not be deemed as infringements. In law, this is called the principle of "numerus clausus". Since any possible infringement events are enumerated in the said Article, it is difficult to assert existence of any other state of infringement.

The basic criterion in design right infringements is that it must be carried out without the consent of the holder of the design right. The events of infringement enumerated one by one in Article 48, as we mentioned, are the following:

- To produce the same or distinctively similar design as a particular design without the consent of the design right holder,
- Unauthorized production,
- Offering to market,
- Selling,
- Making proposals to third parties for entering into an agreement involving the design right,
- Unauthorized use of the design,
- Unauthorized importing of the design and storing or being in possession of the same for these purposes constitute infringements of the design right. Under careful analysis, it will be seen that there is no previous legal connection between the right holder and the infringer in these acts. That such acts are committed are sufficient for infringement. Defences like "having no benefit" faced frequently in daily life, which have no legal merit, are invalid. It should

be stated that since the acts are enumerated one by one, infringement takes place upon commitment of a single act. Therefore, only selling without producing or to make a proposal to buyers without selling are all infringements. For example, if a third party advertises without authorization and declares that he offers to sale in his website a design you hold the rights for, this will operate as an infringement.

The second group of infringement acts is listed in the legal wording as unauthorized expansion outside the set limits or assignment to third parties of rights conferred by agreements. The scope of a licence assigned by an agreement as regards a design right may not be expanded or assigned without authorization. In short, this type of breach of agreement is also deemed to be a right infringement.

In all acts of infringements list-

ed above, all such acts of those participating in such acts, aiding or abetting the same or allowing such acts to be facilitated under any circumstances or conditions whatsoever are also deemed to be infringements. In such cases, whether the person who participates in the infringement through sharing, aid, facilitation or encouragement is aware of this situation or not or should be aware of it or not is important. Otherwise, the worker in the workshop, who is not aware of anything, would be an infringer. In such cases, an evaluation should be made by making a decision depending on the characteristics of each particular act.

Yet, another act of infringement regarding design right infringements is listed as **“avoiding to state where the object is possession or produced without having such right or offered to the field of business is taken or produced from”**. Obviously, positive steps will be taken in prevention of the infringement of rights if such

terms, which would make life difficult for sellers or those keeping infringed goods in their warehouses.

A final regulation regarding infringements is in Article 34. Accordingly, if the application of a person applying for design is published as per Article 34, the rights of the application will be protected against infringement.

The following point is also important regarding infringements; the act of infringement will occur even if there is no note on the product, packing or invoice, stating that the right is registered and therefore, it is under protection. This means that in the infringer cannot assert the defence that there was no enlightening or warning note or writing regarding registration.

As we always say, in all these cases, a right will be earned by effective intervention and fighting.

ancak hiçbir hukuksal değeri olmayan “hiç çıkarı olmaması” gibi savunmaların geçerliliği yoktur. Yine belirtmek gerekir ki, eylemlerin tek tek sayılmış olması, tek bir eylemin yapılması ile ihlalin gerçekleşeceği anlamına gelmektedir. Bu nedenle, üretimi olmayıp sadece satış yapmış olmak, ya da hiç satmadan sadece alıcılara teklifte bulunmak gibi fiillerin her biri tecavüz sayılmaktadır. Örneğin, hak sahibi olduğunuz bir tasarımı, üçüncü bir kişi izinsiz olarak kendi internet sayfasında reklamını yaparak satışa sunduğunu beyan etse, bu da ihlal anlamına gelecektir.

İhlal fiillerinin ikinci grubu, sözleşme ile verilen hakların izinsiz olarak, verilen sınırların dışına genişletilmesi veya üçüncü kişilere devredilmesi olarak yasal metinde yer almıştır. Tasarım hakkından bir sözleşme ile devralınan lisansın kapsamı izinsiz olarak genişletilemez, devredilemez. Kısacası bu tür sözleşmeye aykırılık da hakka

tecavüz olarak düzenlenmiştir.

Yukarda sayılan tüm tecavüz hallerinde, bu fiillere iştirak edenler, yardım veya teşvik edenler ya da bu fiillerin hangi şekil ve şartlarda olursa olsun kolaylaştırılmasını sağlayanların tüm bu fiilleri de yine tecavüz kapsamındadır. Bu durumda, iştirak, yardım, kolaylaştırma, teşvik yoluyla ihaleye katılanın bu durumu bilmesine veya bilmesinin gerekiyor olmasına bakılır. Yoksa, hiçbir şeyden haberi olmayan atölyedeki işçiyi de müteceviz saymak gerekecektir. Böyle olaylarda, her somut fiilin kendi niteliklerine göre bir karar vermemek, değerlendirmede bulunmamak gerekecektir.

Tasarım hakkı ihlalinde bir başka tecavüz fiili de, yasal metinde **“kendisinde bulunan ve haksız olarak üretilen veya ticaret alanına çıkarılan eşyanın nereden alındığını veya nasıl sağlandığını bildirmekten kaçınmak”** olarak gösterilmiştir.

Özellikle satıcıları veya deposunda ihlale konu mal saklayanları zorlayacak bu hükümlerin işletilmesi halinde, hak ihlalinin önlenmesinde olumlu adımlar atılacağı açıktır.

İhlal konusunda son bir düzenleme, 34. maddede yer almıştır. Buna göre, tasarım başvurusunda bulunan kişinin başvurusu, 34. madde uyarınca yayınlandığı takdirde, başvuru sahibinin hakları ihlallere karşı korunur.

İhlal konusunda özellikle şu husus da önemlidir; hakkın tescilli, dolayısıyla koruma kapsamında olduğuna ilişkin bir kayıt, üründe, ambalajda veya fatura üzerinde yer almasa bile, tecavüz fiili gerçekleşir. Yani müteceviz, tescil konusunda kendisini aydınlatıcı, uyardıcı bir bilgi veya ibarenin bulunmadığı savunmasını ileri süremez.

Hep dediğimiz gibi, tüm bu hallerde, hak, ancak etkin müdahale ve mücadele ile kazanılır.